

Statskuppet 1660

I 1660 blev enevælden indført i Danmark ved et statskup. Landet var blevet ødelagt efter de dyre og opslidende krige mod Sverige. Derfor indkaldte Frederik 3. stænderne for at hjælpe til med en løsning på landets dårlige økonomi.

Arvehyldningen på Københavns Slotsplads 18. oktober 1660.

Wolfgang Heimbach, 1666. Rosenborg Slot.

Stændermødet 1660

Ved stændermødet deltog adelen, de gejstlige og borgerne, men ingen fra bondestanden. De gejstlige og borgerne foreslog at ændre forfatningen, så kongemagten blev gjort arvelig.

Førhen havde adelen gennem det regerende rigsråd udnævnt kongen. Kongen skulle derefter underskrive en håndfæstning, der fastlagde hans råderum og magtbeføjelser.

Den upopulære adel

De gejstlige og borgerne var blevet trætte af rigsrådets magt og adelens mange goder som skatte- og afgiftsfrihed. De troede, at kongen ville varetage deres interesser bedre, end rigsrådet havde gjort det.

Adelen og rigsrådet var imod, at kongemagten blev gjort arvelig, fordi de dermed ville miste en betydelig del af deres indflydelse.

Statskuppet

Frederik 3. lagde pres på rigsrådet, der var landets lovligt valgte regering, ved at sætte militæret ind i Københavns gader. Adelen og rigsrådet følte sig så presset af den situation, at de tilsluttede sig arvekongedømmet. Kongens statskup var lykkedes.

Enevælden etableres

Da stænderne ikke kunne blive enige om indholdet af Danmarks nye forfatning, tog kongen greb om begivenhederne. Han udsendte i januar 1661 en lov, der gjorde kongen til enevældig hersker indsat af Gud. Al magt blev samlet hos kongen i den såkaldte Enevoldsarveregeringsakt.

De store tabere blev rigsrådet, som blev opløst, og adelen, der nu skulle betale skat. De lavere stænder, borgerne, bønderne og de gejstlige, mistede også indflydelse, da stændermøderne blev afskaffet. Dog fik de ret til at eje et gods og få offentlige stillinger.

Kongeloven - enevældens grundlov

Fra 1665 til 1849 fungerede Kongeloven som enevældens grundlov. Kongeloven beskrev, hvordan kongen var den absolutte hersker, og al magt var samlet hos ham. Frederik 3. præciserede også, hvordan skiftet fra én konge til den næste skulle foregå.

Loven slog også fast, at ingen lov eller udnævnelse kunne blive til noget uden kongens underskrift. Kongen var loven.

Fakta

1660:

Kongemagten gøres arvelig. **1660-1849:**

Enevælden. **1665:**

Kongeloven.

Kongens private eksemplar af Kongeloven fra 1665. Denne udgave blev brugt til kroninger.

Rigsarkivet.

Vidste du, at ...

kongen ikke styrede det hele selv, selvom han var enevældig? Han brugte rådgivere, som han selv havde valgt, og han kunne afskedige dem, når han ville.

Eksemplar fremstilling

Eksemplar fremstilling af papirkopier/prints fra denne webportal til undervisningsbrug på uddannelsesinstitutioner og intern brug er tilladt efter aftale med Copydan Tekst & Node. Eksemplar fremstillingen skal ske inden for aftalens begrænsninger